

CYFARFOD:	PWYLLGOR IAITH
DYDDIAD:	28 Ionawr 2021
TEITL:	Adroddiad Canmoliaeth a Chwynion
AWDUR:	Gwenllian Mair Williams Ymgynghorydd Iaith
PWRPAS YR ADRODDIAD	Cyflwyno'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am gwynion ac engreifftiau o lwyddiant wrth hybu defnydd o'r Gymraeg yng ngwasanaethau'r Cyngor.

Llwyddiannau i hybu'r Gymraeg a sicrhau gwasanaethau Cymraeg i drigolion:

Er gwaethaf yr amgylchiadau anodd dros y flwyddyn ddiwethaf, mae yn arwydd o lwyddiant penodol bod y Cyngor a'i staff wedi parhau i allu hybu defnydd o'r Gymraeg a sicrhau gwasanaethau Cymraeg i drigolion. Oherwydd ymrwymiad ein staff, llwyddwyd i gyfathrebu newidiadau ac i addasu gweithgareddau heb amharu o gwbl ar gyfrwng iaith y gwasanaethau. Llwyddwyd hefyd i gynnig gwasanaethau newydd fel gwaith y Timau Gwydnwch Cymunedol a'r gwasanaeth Orlhain drwy gyfrwng y Gymraeg.

- Cyfieithu mewn cyfarfodydd rhithiol

Mae Cyngor Gwynedd wedi arwain y gad ar sicrhau fod y ddarpariaeth pwyllgorau rhithiol sydd wedi bod yn cael ei gynnig hefyd yn cynnwys gwasanaeth cyfieithu ar y pryd. Mae cryn waith wedi ei wneud gan swyddogion o'r Cyngor yn cynorthwyo ein partneriaid ar y datblygiadau er mwyn annog eraill i sicrhau fod pwyllgorau a chyfarfodydd ar gael yn newis iaith y defnyddiwr. Yn ogystal, mae swyddogion o'r Cyngor ynghlwm â gwaith cenedlaethol i geisio perswadio Microsoft i gynnig darpariaeth cyfieithu ar y pryd yn Teams.

- Cynnydd yn nifer y staff sydd yn dysgu'r Gymraeg

Cynigiwyd llawer o wersi ar-lein yn sgîl y pandemig. Mae'r rhain wedi caniatáu i lawer mwy o staff rheng flaen, a fyddai wedi methu ymrwymo i wersi cymunedol/wyneb-i-wyneb dan amgylchiadau arferol, fanteisio ar wersi Cymraeg, a hynny mewn ffordd sy'n gweithio o gwmpas eu patrwm gwaith. Mae'r enghreifftiau isod yn dangos ymrwymiad y staff i ddatblygu eu Cymraeg er mwyn gallu cynnig gwasanaeth Cymraeg i bobl Gwynedd, a chadw ethos Gymraeg y gweithle.

- 11 o aelodau o staff Byw'n Iach wedi dilyn rhaglen o wersi Cymraeg o haf 2020 ymlaen. Mae stori am un o'r dysgwyr i'w weld yma:
https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Newyddion/Datganiadau-ir-wasg/Tachwedd-2020/Llwyddiant-Gwersi-Cymraeg-Ar-lein-i-staff-Cyngor-Gwynedd.aspx?utm_source=Twitter&utm_medium=social&utm_campaign=SocialSignIn

Hyn yn cyfrannu at sicrhau bod pobl Gwynedd yn gallu derbyn eu gwasanaeth yn y Gymraeg.

- Arweinydd Therapydd Galwedigaethol yn dangos ymrwymiad arbennig tuag at y Gymraeg trwy fynychu gwersi dros y flwyddyn ddiwethaf, ac yn cadw ethos Cymraeg y gwasanaeth. Prawf o hyn oedd iddo gyflwyno am y tro cyntaf yn Gymraeg mewn cyfarfod o'r Pwyllgor Craffu Gofal yn ddiweddar.
- Rheolwr Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuencid (adran Plant a Chefnogi Teuluoedd) yn derbyn cefnogaeth 1:1 ar gyfer datblygu ei sgiliau Cymraeg. Yn sgîl hyn, mae'n barod wedi derbyn cydnabyddiaeth o fewn yr Adran a gan y Pennaeth am ei ymroddiad a'i gynnydd, ac yn defnyddio'i Gymraeg fwyfwy wrth gyfathrebu gyda staff ac yn y Tîm Rheoli.

CWYNION ac YMHOLIADAU GAN GOMISIYNYDD Y GYMRAEG – YN YMWNEUD Â CHYDYMFFURFIAETH Â'R SAFONAU IAITH

Derbyniwyd ymholiad ym mis Mawrth 2020 am gatalog ar-lein y gwasanaeth Llyfrgelloedd. Mae hwn yn gatalog allanol sydd yn cael ei ddefnyddio yn genedlaethol (system LMS), ac felly ddim dan reolaeth uniongyrchol y Cyngor. Mae'r mater hwn yn dal ar waith, gan fod trafodaeth genedlaethol wedi ei chynnal ymysg rheolwyr llyfrgelloedd. Ni fydd modd gwneud newidiadau i'r system ar hyn o bryd gan fod newid cofnodion catalog yn broses hir, feichus, ond bydd y problemau yn cael eu hystyried wrth ail dendro yn y dyfodol.

Cafwyd ymholiad ar 12.03.20 am arwydd uniaith Saesneg oedd wedi ymddangos ger Castell Caernarfon. Wedi holi'r gwasanaeth, roeddynt yn ymwybodol o'r broblem ac yn adrodd bod yr arwydd anghywir wedi ei archebu drwy gamgymeriad ond eu bod yn disgwyl arwydd newydd. Roedd yr arwydd newydd wedi ei osod erbyn y dyddiad y derbyniwyd yr ymholiad.

Derbyniwyd ymholiad am arwydd ar y ffordd ym Mhwlheli. Roedd y Cyngor Tref yn awyddus i osod arwydd croeso, ac wedi cyflwyno cwyn i'r Comisiynydd am fod y gwasanaeth Amgylchedd wedi gwrthod eu cais i osod yr arwydd. Mae hyn am fod y ddeddfwriaeth berthnasol yn nodi bod yn rhaid i "arwyddion ffordd" fod yn ddwyieithog. Roedd y cais gan y Cyngor Tref am arwydd swyddogol fyddai yn cynnwys symbolau twristiaeth ac ati, ac felly yn cael ei gyfrif fel arwydd ffordd – ac felly yn gorfod bod yn ddwyieithog.

Ni chymerodd y Comisiynydd unrhyw gamau pellach yn dilyn yr ymholiadau uchod.

CWYNION ac YMHOLIADAU AM WASANAETH NEU YN YMWNEUD Â PHOLISI IAITH Y CYNGOR

Adran	Nifer y Cwynion	Mater yr oedd y gwyn yn ymwneud ag o	Esboniad a chymau a gymerwyd
Amgylchedd		Cwyn am ap parcio Pay by Phone, gan nad yw ar gael ar bob ffon yn y Gymraeg.	<p>Wedi trafod gyda'r adran a chyda'r cwmni sydd yn gyfrifol am yr ap. Mae'r ap wedi ei ddatblygu mewn modd sydd yn defnyddio iaith ddewisol y ffon, ac felly mae modd cael yr ap yn Gymraeg wrth newid iaith y ffon. Yn anffodus, nid oes modd newid iaith ar bob ffon android, sydd yn golygu nad yw'r ap hwn ar gael i bawb.</p> <p>Wedi gallu sicrhau bod pob neges sydd yn cael eu cynhyrchu yn awtomatig yn cael eu hanfon yn Gymraeg, ond nid oedd yn bosib cael yr ap i weithio i bawb yn Gymraeg gan y byddai hynny yn golygu ail-gomisiynu'r ap.</p> <p>Mae nodyn atgoffa wedi ei anfon i staff am yr angen wrth gomisiynu a phrynu apiau, a systemau allanol ac yn argymhell ymgynghori gyda'r gwasanaeth TG ac iaith.</p>
Cyllid		Safon iaith mewn llythyr am Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	<p>Ymddiheuriad wedi anfon.</p> <p>Y rheolwr wedi trafod y mater gyda'r swyddog. Templedi llythyrau newydd wrthi yn cael eu llunio, ac wedi atgoffa'r rheolwr hefyd am y gwasanaeth prawf ddarllen sydd yn cael ei gynnig gan y tîm cyfieithu ac sydd ar gael i unrhyw un sydd yn ansicr o ran sgiliau ysgrifenedig.</p>